

Лариса АХМЕДОВА,

*методист відділу роботи з обдарованими учнями
ЧОШПО імені К. Д. Ушинського*

ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ЗАСОБУ СОЦІАЛІЗАЦІЇ УЧНІВ ТА ОРІЄНТАЦІЇ НА УСПІХ

*(з досвіду роботи Логвін Галини Вікторівни, заступника директора
з навчально-методичної роботи Деснянського ліцею Деснянської селищної ради,
учителя географії, спеціаліста вищої кваліфікаційної категорії,
учителя-методиста)*

Одним із основних завдань Нової української школи є формування громадянської компетентності. Її головна мета – виховати свідомого громадянина, патріота, професіонала, людину, світогляд і спосіб мислення якої спрямовані на саморозвиток та розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні.

Нами було вивчено та представлено на розгляд науково-методичної ради інституту матеріали досвіду роботи Логвін Галини Вікторівни, заступника директора з навчально-методичної роботи, вчителя географії Деснянського ліцею Деснянської селищної ради з проблеми «Формування громадянської компетентності як засобу соціалізації учнів та орієнтації на успіх».

Сучасний заклад освіти відіграє ключову роль у вихованні громадян, які мають бути готові до життя в демократичному суспільстві і до конструктивної взаємодії з іншими, тому однією з чотирьох наскрізних змістовних ліній усіх навчальних програм є формування громадянської відповідальності. Формування громадянських

компетентностей сприяє зростанню рівня мотивації, підвищенню якості освіти учнів, розвитку особистих талантів і здібностей обдарованих дітей.

Галина Вікторівна має вищу кваліфікаційну категорію, педагогічне звання «Учитель –методист» та 35 років педагогічного стажу, із 2019 року працює на посаді заступника директора з навчально-методичної роботи ліцею та відповідає за організацію роботи з обдарованими учнями.

Учитель спрямовує свою педагогічну діяльність на формування навичок спілкування та встановлення конструктивних відносин між людьми, вміння критично мислити; навичок пошуку, аналізу та оцінки інформації. Для цього використовує вправи з посібника Демократичної школи, які модифіковані для уроків географії та занять географічного товариства: «Хто Я?», «Всі рівні – всі різні», «Меншість і більшість в нашій країні», «Висловлювання». Метою вправ є формування толерантного ставлення, пояснення що всі люди є рівними, співпраця, співробітництво, комунікації, повага до

інших. На уроках учитель забезпечує умови для якісного засвоєння учнями освітніх програм на рівні державних вимог, формує в здобувачів освіти пізнавальні потреби, відповідальне ставлення до навчання.

Уроки Галина Вікторівна планує з урахуванням упровадження наскрізної змістовної лінії «Громадянська відповідальність». В учнів 6-7 класів формує толерантне ставлення до культурних надбань і традицій народів світу; учнів 8 – 9 класів орієнтує на вміння працювати в групі над географічними дослідженнями та проєктами на засадах співробітництва; виховання поваги до національної історії, культури, мови, традицій, гордості за розвиток географічної науки. Метою уроків у старших класах ставить: формування в учнів цілісної географічної картини світу; розкриття ролі географії в розв'язуванні економічних, екологічних і соціальних проблем суспільства; розвиток у школярів геопросторового мислення та вміння логічно висловлювати свої думки щодо сучасних процесів у світі; формування картографічної грамотності й культури; вироблення вмінь користуватися джерелами географічної інформації, аналізувати її; застосовувати здобуті географічні знання в практичній діяльності; заохочення засобами географії до самореалізації своїх здібностей, інтересів та життєвих планів.

Щоб захопити учнів предметом та виявити їх здібності, Галина Вікторівна застосовує різноманітні активні та інтерактивні технології, які створюють умови для постійної, активної взаємодії учнів і вчителя. Використовує у своїй роботі методики особистісно орієнтованого навчання: проєктні, ігрові, інтерактивні, виконання самостійної роботи з джерелами інформації.

Свою діяльність педагог спрямовує на виховання позитивної мотивації навчання, якій сприяють загальна атмосфера творчості в класі, залучення учнів до оцінювання власної діяльності. Особливу роль у практиці своєї роботи відводить інструменту навчання – гейміфікації, тобто, використанню ігрових практик та механізмів у неігровому контексті (логічні розминки, дидактичні ігри, ребуси, кросворди, веб-квести, географічні КВК).

Свою діяльність педагог спрямовує на виховання позитивної мотивації навчання, якій сприяють загальна атмосфера творчості в класі, залучення учнів до оцінювання власної діяльності. Особливу роль у практиці своєї роботи відводить інструменту навчання – гейміфікації, тобто, використанню ігрових практик та механізмів у неігровому контексті (логічні розминки, дидактичні ігри, ребуси, кросворди, веб-квести, географічні КВК).

Діти люблять отримувати заохочення та винагороди за результатами своєї діяльності. Такою винагородою на уроках є «географічні» гроші – геліанти, які придумали разом з дітьми. Як використовуються геліанти в освітньому процесі, докладно пояснюється на сторінках *посібника «Мотивація навчальної діяльності учнів на уроках географії»*, опублікованому в електронному додатку «Географія в школі» видавничої групи «Основа» у серпні 2018 року. Також учитель активно використовує «геліанти» для залучення учнів до дистанційних олімпіад на платформі «На урок». За участь в олімпіаді учні отримують від 10 до 20 балів, які можуть обміняти на оцінку, використати для «викупу» одного питання на контрольній роботі.

Розвитку пізнавального інтересу та формуванню мотивації в учнів також сприяє виготовлення саморобних наочних посібників. Це можуть бути плакати, таблиці, схеми, різноманітні моделі, що пояснюють те чи інше явище. Таким чином створюється база наочності, яка використовується на уроках. Крім того в кабінеті географії створюється постійно діюча виставка, що дає можливість продемонструвати творчі успіхи дітей. Використання саморобних наочних посібників на уроках сприяє підвищенню інтересу до навчання, розвиває дослідницькі навички, підвищує продуктивність педагогічної роботи,

наповнює урок елементами зацікавленості, викликає в учнів відчуття причетності до подій на уроці.

Галина Вікторівна системно працює з обдарованими дітьми, залучає їх до роботи *географічного товариства*. Коли ми запитали про секрети результативності роботи з обдарованими дітьми, то отримали відповідь:

«...У системі! Робота не може відбуватися від випадку до випадку. Вона є тривалою і кропіткою і відбувається як на уроках, так і в позаурочний час.

Приглядаюся до майбутніх «олімпіадників» вже з шостого класу. Із сьомого класу запрошую їх до географічного товариства. На заняттях географічного товариства розглядаємо загальні питання, які потрібні всім віковим категоріям: географічну номенклатуру, географічні закономірності, географічні рекорди та інше».

Учні географічного товариства проводять консультації для однокласників з незрозумілих питань, організовують географічні естафети, географічні дуелі на знання географічної номенклатури, готують «географічну пошту», «географічне лото». Під час роботи в групах стають асистентами вчителя, консультують учнів, що формує в дітей культуру навчальної праці, комунікативні навички. Крім цього проводять заняття з учнями під час підготовки до олімпіад за індивідуальною програмою.

Для обдарованих школярів учитель складає індивідуальні траєкторії підготовки до участі в олімпіадах з географії, розробляє персоналізовані збірки завдань, використовує банк даних олімпіадних завдань, який щороку поповнюється новими матеріалами.

Сьогодення вже неможливе без сучасних сервісів для дистанційного навчання. Кожен учень Галини Вікторівни має свій власний віртуальний клас на платформі Classroom, де вчитель публікує індивідуальні навчальні матеріали, презентації, тести з платформ «Всеосвіта», «На Урок», покликання на корисні веб-ресурси. На своєму учительському сайті <https://blog-galina-logvin.blogspot.com/> Галина Вікторівна створила сторінку з добіркою веб-сервісів, якими користується на уроках, в позаурочний час, на заняттях товариства та в індивідуальній роботі. Також учитель використовує інтерактивну дошку Padlet (Віртуальна цифрова стіна, на якій можна розміщувати документи, покликання, відеоролики, зображення тощо).

Вже чотири роки Галина Вікторівна працює в проєкті «Інтелект України», програма якого орієнтується на високий рівень знань, всебічний розвиток дітей. Проєкт сприяє більш гнучкому мисленню учня, розвиває пам'ять, самоконтроль та самооцінку, швидку реакцію, раціональну організацію навчальної праці; розвиток пізнавальних процесів та розвиток якостей особистості школяра – цілеспрямованості, працелюбності, організованості, наполегливості, волі, дає міцний фундамент для розвитку інтелекту.

Результатом наполегливої роботи Галини Вікторівни є щорічні перемоги її учнів Грищенко Ірини, Логвіна Артема, Кузнецової Анастасії, Богомолової Анастасії на обласному та всеукраїнському етапах Всеукраїнської учнівської олімпіади з географії, Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України у відділенні наук про Землю.

Учитель постійно підвищує свій фаховий рівень, вивчає та впроваджує в практику роботи перспективний педагогічний досвід колег. Галина Вікторівна бере активну участь у засіданні творчої групи вчителів «Навчаємо культури демократії». Творча група розробляє методики впровадження «освіти для демократичного громадянства/освіти» прав людини в освітній процес та вправи з формування демократичних компетентностей, застосування формувального оцінювання.

Галина Вікторівна є переможцем обласного етапу Міжнародного відкритого конкурсу з веб-дизайну в номінації «Веб-сайти навчального призначення»; координатором Всеукраїнської природничої гри «Геліантус», є лауреатом обласних етапів Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2014» (у номінації «Учитель географії»).

Професійні знання, досвід педагогічної діяльності відзначені Почесними грамотами відділу освіти Козелецької районної державної адміністрації (2003 р. та 2010 р.); Подякою Козелецької районної державної адміністрації (2016 р.), Почесною грамотою Управління освіти і науки Чернігівської обласної державної адміністрації (2017 р.), Подякою Міністерства освіти і науки України (2019 р.).

Педагогічне кредо «Нинішній урок – демократичний, який проводиться не для учнів, а з учнями» – своєрідний життєвий орієнтир, із яким учитель йде своїм професійним шляхом.

Олена УЛАНОВИЧ,

вчитель початкових класів Чернігівського ліцею № 22

*Чернігівської міської ради
Чернігівської області*

Юлія ПОЦЕЛУЙКО,

методист відділу суспільно-філологічних дисциплін

Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К. Д. Ушинського

ПЛАН-КОНСПЕКТ УРОКУ З ПРЕДМЕТА «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ» З КЛАС

Тема уроку. *Риси характеру, які забезпечують дружні взаємини з іншими.*

Мета: формувати предметні, комунікативні, соціальні компетентності, спілкування державною мовою, розвивати увагу, пам'ять, мислення.

Тип уроку: формування компетентностей.

Обладнання: дошка, комп'ютер, підручник «Я досліджую світ» для з класу Ч.2. І. Жаркова, Л. Мечник, мультфільм українська народна казка «Рукавичка» https://www.youtube.com/watch?v=THzOFKM_34o, макет дерева.